

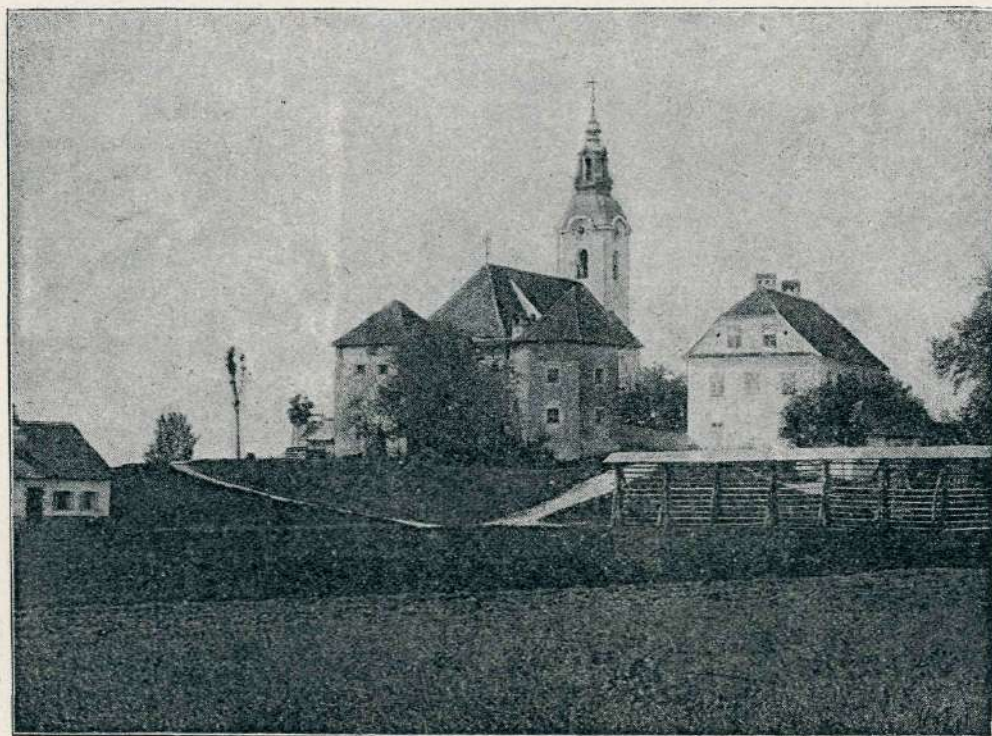
Samo cerkev naj trpi vsako podlost grdih odpadnikov!

Kaj bolj neokusnega še ni zagledalo belega dne v Slovincih, kot je ta čudni stvor here- tičnega fanatizma. Aškerc je postavil na čelo knjigi „Himno slovenskih heretikov“. In tu poje kakor kak plešoč derviš:

Heretiki smo smeli, krivoverci,
in kužna vam pismarjem smo pošast...
Preklinjajte nas, kámnajte, morite!
Vaš srd in črt je nam največja čast.

HRVAŠKA.

Nepredavana predavanja. Izdalo „Hrvatsko katol. akademiško društvo „Hrvatska“ u Beču. Tiskara Kurykta u Krku. Cijena 1 K, poštom 1 K 10 v. Naročbe prejema g. Ivan Butković VII. Langegasse, 16. Beč. — Enajst vrlo zanimivih sestavkov je zbranih v lični brošuri, katero je pravkar izdalo hrvaško katoliško akadem. dijaštvo ter jo posvetilo prvemu svojemu dobrotniku dr. Antonu Mahničju, škofu krškemu. Ker kat. hrvaško dijaštvo še

GORIČICA PRI DOMŽALAH.

Ne, Aškerc, srda in črta nam ne zbuja- jo taki verzi, pač pa odkrito in globoko pomi- lovanje. Tako suho pripovedovanje brez iskricke poezije, prozaično in duhomorno, brez uma in srca, polno mrzlih fraz in ledenega, prisiljenega patosa, ponašanje s herezijo, v katero niti stihotvorec sam ne veruje — tak žalosten literaren pojav ne more zbuditi dru- gega kot obžalovanje in usmiljenje s stih- tvorcem... Krivi smo pa tudi sami, da so mogoče take „stihotvorbe“, ker smo dopustili, da so se doslej bavili s protestantizmom v Slovincih skoro edino le pisatelji s protika- toliško tendenco. Tu je treba izpremembe. L.

nima svojega glasila, ki ga pa kmalu dobi, kakor čujemo, nima primerne lista, v ka- terem bi objavljalo plodove sv. je pridnosti, se je odločilo, da izda svoje spise v posebni brošuri. Predavanja so to, ki še večidel niso bila predavana, kar nam pove naslov brošure. Tri predavanja, vzeta iz filozofije, niso sicer posebno globoka, vendar jako jasna in od- ločno pobijajo darvinizem, monizem oziroma hekeljanizem. Zelo zanimivi sta potopisni čr- tici: „Iz mog prvog putovanja“ in „Izlet na Vlašić“. V „Lutriji“ nam g. preda- vatelj pripoveduje o lotrijskem rokopisu, ki ga je našel pri neki družini. Ostala predavanja

so politična in pričajo o jasnih načelih, ki jih je „Hrvatska“ zapisala na svoj prapor. Namen izdanih „Predavanj“ je, kakor izdajatelji sami pravijo v predgovoru, da pokažejo svojo dobro voljo in raznovrstnost dela, ki mu posvečujejo svoje proste ure. Maloštevila je „Hrvatska“, pa pričujoča brošura nam dokazuje, da je vrlo delavna. Dal Bog, da bi se jim pridružilo še mnogo dobrih mladeničev in da kmalu pričnó z izdavanjem svojega lista! Navdušenim akademikom iz srca kličemo: „Pogumno naprej po začrtani poti!“

A. M.

SLOVAŠKA.

Spolok sv. Vojtěcha je slovaško nabožno-književno društvo za ljudstvo, podobno naši „Družbi sv. Mohorja“. Letos je izdala ta družba zopet prav lepe knjige.

Kalendár obsega jako poučne spise, izmed katerih imenujemo le nekatere. M. Kollár je napisal razpravo o lastninski pravici, dr. Jehlička o razmerju med socializmom in vero, dalje sledé spisi: Chrám P. Marie vo Frýdku (J. Buday), Oko arcidiela Stvoritel'a (A. Kmet'), Srdce P. Ježiša v najsv. Sviatosti oltárnej (J. Porubský) Sviatok sv. Anny (Hera-klíus), Bojovník Kristov, Sv. Sebastian (Sodál), O výchově dietok (Dr. Špaňodolinc), Prvé hlavné prikázanie (dr. Jozef Zčermán), Ku svätostanku (Sl. Kiamčka), katolícké nádražné misie, i. t. d. ter npravopoučni kratki spisi Fr. R. Osvalda. Med pisatelji poučnih pripovedek srečamo še Fr. V. Sasínka, Straka, Urbánka, Osvalda itd. Po Slovincu P. Gregorcu je posnel M. Kollár spis „Neopíjaj“. Vr-lina tega koledarja sploh je izredno mnogo-vrstna in aktualna.

Druga, jako lepo opremljena knjiga je „Život Ježiša Krista božského Spasitel'a našého“, ki ga podaje Jan Krssák, archidiakon in župnik v Lutillu, katere je izšel letos prvi zvezek. To je zdaj najlepša ilustrirana slovaška knjiga.

Dr. Špaňodolinc v svoji knjigi „Na Východě“ popisuje v poljudni obliki potovanje v Sveto deželo. Četrta knjiga je pa „Učenie viery a npravov v príkladoch“ Pol'ský napisal Kazimir Riedl, knž

z Druž. Jež. Slovenský podava Andrej Pavčo, slov. kn. v Pittston, Pa. — Vse te knjige so res izbornó berilo ubogemu slovaškemu ljudstvu. Dal Bog „Spolku sv. Vojtěcha“ mnogo članov in podpornikov.

D. S.

Zpod jarma. Básne Svetozara Hurbana Vajanského. Druhé rozmnožené vydanie. Turč. Sv. Martin. Tlačou a nákladom J. Gašparíka. 1906. Cena 1 K. Str. 109. — Vajanský je zdaj prvi slovaški pesnik. Njegove pesmi kažejo visoko npravno mišljenje, ki poveljuje to, kar je sveto in častno. Njegovo rodoljubje je uprav fanatično, ko opeva nesrečo sedanje usode svojega naroda, pa upa v rešitev in v svobodnejšo bodočnost. On ve, da mora slovaški narod trpeti, a da bo mogel vztrajati le, če ima trdno moralno silo in nado v svojo prihodnost. Pesmi Vajanskega so zložene bolj za inteligenco, nego za preprosto ljudstvo. V svojem potopisu „Volovsko - Venecia“ pravi Hurban Vajanský: „Tak veru, len dve veci držia myslíacích a čestne cítiacích ľudi nad vodou, čili bachnom dnešného zúfalstva: viera a čistě umenie.“ Vera in čista umetnost — to sta zvezdi, ki vodita Vajanskemu pero.

D. S.

IZ DRUGIH KNJIŽEVNOSTI.

„Zur Geschichte des volksthümlichen Hauses bei den Südslaven von Dr. Math. Murko“ se zove znanstvena razprava, ki jo priobčujejo „Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien“ XXX. Bd., VI. Heft, 1905. — I. oddelek obravnava literaturo o tem predmetu, ki je ostala nemškim učenjakom nedostopna, ker ne razumejo jezika. Ta del ima že radi tega veliko vrednost, ker je zbrana v njem vsa literatura o predmetu in ne samo jugoslovanska. V drugem oddelku raziskuje g. pisatelj na podlagi te literature in tudi na podlagi svojega potovanja trditve g. profesorja Mehringerja in prihaja do zaključka, da so Mehringerjeve trditve resnične. Dostavlja tudi mnogo stvari, ki jih g. profesor Mehringer nima. III del razprave se bo, kakor je razvidno, pečal s slovensko kmetsko hišo. Ko izide, bom v celoti o tej razpravi obširneje poročal.

Fr. Kotnik.

